

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ: үзэл сурталтай хүдэлмэри

ҮНЭН ҮГЫН ҮРЭ ЕХЭЭ

А ЖАЛШАДЫЕ, залуу үетание коммунист үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлж асуудалда КПСС-эй XXV съезд тон ехэ анхарал хандуулан байна. Нэн түрүүлэн үзэл сурталтай, хүмүүжүүлэн хүдэлмэриг комплексно гуримаар эмхидхэн ябуулах зорилго тэмдэгдэнэ. Партиин энэ заабарие хүтлэбэри болгон, үзэл сурталтай хүдэлмэрин аша үрсе дээшлүүлж, энэжоние ажыхын асуудалнуудтай нягта болтоойгоор эмхидхэн ябуулха эрилтэ партийна, профсоюзай, комсомолой организацинуудай, соёлой эмхи зургаануудай үмөнэ КПСС-эй Загарайн райком табигдаг болоо.

Заводые шэнэдхэн хөлбөхө асуудалда ехэ анхарал хандуулагдана. Үнгэрэгшэ хоёр жэлэй туршада энэ хэрэгтэ 3495 мянган тухариг капиталына номоллолго хэрэгтэ, 70 квартиратай хоёр гэр, 200 хүнэй хуури-тай хамтын байра, столово, ажалшадтай хэрэглэмжэ хангаллын комбинат, 280 үхидүүдэй байха комбинат, хэлхэе холбооной отделени баригдажа, ашаглалгада оруулагданхай. Мүнөө тус заво-дто шэнэ цех, час соо 150 тонно уурал үгэхэ хүстэй котельнэ, сөбэрлэлгын түхээрлөнүүд, 600 хүнэй хуури-тай клуб, олон квартиратай хоёр гэр, амаралтын сасэрлиг баригдажа байна.

Агууехэ Октябрийн 60 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалист мурьсөөндө предпритийн ажалшад эдэхи-тэйгээр хабаадажа, үйлд-бэриин хайн үр дүнгүүдэ туйлахан байгаа. Заводой 380 гаран хүдэлмэришэн абахан социалист уялганууда болзоорхойно урид дүүргэ-гэ хэн. Нэгэ цехэй, мастер-ска табан участогай коллективүүдтэ «Агууехэ» Октяб-рийн 60 жэлэй ойн нэрэм-жэтэ коллектив» гэжэн хүнд-этэ нэгэ зэргэ олгодоо.

Заводой хүдэлмэришэдэй дунда хүмүүжүүлгын хүд-лэмэри тусхай түсэбэй ёшоор эмхидхэн ябууланхай ашаар нимэ хайн үр дүнг-үүд туйлагдан байна. Эндэхи цехүүдэй начальни-гууд, мэргэжэлтэд болон үй-лэдбэриин түрүүшүүл хү-мүүжүүлгын хүдэлмэридэ эдэхи-тэйгээр хабаадалса-даг юм. Үйлдбэриин түсэб ба уялгануудые амжалта-тайгаар дүүргэрин түлөө социалист мурьсөөн үргэ-нөөр дэлгэрүүлгэжэ, дун-гүүднэ хаа сагтаа согсо-логдодог, ажалшадта мэдээ-сэгдэдэг, ханын газетэдэ тунхаглагдадаг гуримтай. Харуулан ойгуулла харгэ-сэлнүүд хайнаар шэмгэлгэ-рэгжэ, хүдэлмэришэдэе шал-галданхай. Мүнөө тус за-во-дто шэнэ цех, час соо 150 тонно уурал үгэхэ хүстэй котельнэ, сөбэрлэлгын түхээрлөнүүд, 600 хүнэй хуури-тай клуб, олон квартиратай хоёр гэр, амаралтын сасэрлиг баригдажа байна.

Узэл сурталтай хүмүүжүүлгын хүдэлмэрин хайнаар ябуулагдадаг ажалшадтай коллективүүд аймагта-дмэй олошорно. Жэшээлэе, Шулугуутайн леспромхоз «А. А. Домарайн», 174-дах ПМК-гай В. С. Крыловой бригади-нуудта, Онохойн модоной комбинатай А. С. Карбан-нонагай ударидаг цехтэ, Онохойн совхозой Г. К. Масниковой хүтлэбэришдэ туулай фермэдэ, «Гигант» колхозой И. Т. Афанасьев-гай даадаг хаалнин фер-мэдэ, ажалшадтай бусад коллективүүдтэ үзэл суртал-тай, хүмүүжүүлгын хүдэл-мэри тусхай гуримаар эм-хидхэгдэнэ.

«Татарский ключ» гэжэ уурхайн партийна организацин, профсоюзай работ-комой, дирекцин хүдэлмэ-рине онсолон тэмдэглэмэр. Тус предпритийн захаба-рилгын-механическа цехтэ 6 коммунистаа бүрдхөн партийна бүлэг эмхидхэг-дэнэй. Тус цехэй полит-информаторнууд А. С. Си-днеев, П. Н. Полянский, Н. П. Солопов, агитаторнууд В. В. Кондрашов, В. А. Рукалов, А. А. Байрагсва гэшэдэ ажалшадтай дунда үзэл сур-талтай хүдэлмэри хайнаар ябуула. Тэдэнэр вторник бүхэндэ КПСС-эй дотоодын ба таадаын политика тухай, мунэ экономикын асууд-лалнуудад хэрэгтэ үнэг-дэгдэнэ гуримтай. Тингэжээ предпритийн, цехэй ажабайдалхаа тоо ба-римтануудые шадамараар хэрэглэнэ. Ажалшад үдэр бүрин дундуй согсолдо-жо, цехэй улаан булан соо үлгэгдэнэ. Цехтэ эмхидхэг-дхөн коммунист ажалшад хургуули хайнаар хүдэлнэ, 18 хүдэлмэришэн коммунист ажалшад ударнигай нэрэ со-лодо хүртэнхэй.

Узэл сурталтай хүдэлмэри саашадан хайжаруулла хэрэгтэ лекторнуудай үүргэ-гэ тон ехэ. Агууехэ Октяб-рийн социалист революцоний түүхэтэ удха шарныре, совет арадай асарие ехэ туй-лалтануудые, шэнэ Конститу-цины хун зонд тайлбарлан ойгуулла талаар аймаг-гай лекторнууд горитой ажал ябуула, ябуулашые. Эхлин дунда хургуулин багша И. Г. Тулоховон 20 гаран жэл соо лекционно хүдэлмэридэ эдэхи-тэйгээр хабаадана, мунэ пропаган-дистаар ажаллана. Иимэ дүршэл эхэтэй лекторнууд аймагтаманай олон юм. Тэд-нэй тооло Шулугуутайн леспромхозой парткомой секретарь В. И. Наиденов, Шэнэ-Бэрээнэй заводой «Знание» бүлгэмэй ахин организацин түрүүлгшэ Р. М. Гершевич болон бу-суд пропагандистаар үдэн саг соо таалгарлагууд үздэнэ. Пропагандистууд нэмэлт хэсхэл үнгэргэдэг болохой.

Аймаг дотор лай хүдэлмэри наар эмхидхэн аргагүй. Ушөө дайралдашад зарим үсэм политическ ба ска хуралсаа хидхэгдэнэ. Хидхэ усадхаа тэмдэгтэд агууехэ жэлэй ойн боддээр Л. И. В. нон «Агууехэ» хүн туралтын гэгэн элидхэнэ шэнэ Конституц-эй Центральн декабрийн (1977) нумэй мате-риал КПСС-эй ЦК-и Министруудай ВЦСПС-эй ба-лон ЦК-гай гуйгээгэ удхаж да тайлбарлажа асуудалдагтай үзэл суртал-рилгэсэдэй хандуулагданхай.

Ямар предпритида, колхоздо, совхоздо үзэл сурталтай хүдэлмэри ёшоотор ябуулагдажа, тэндэл үйлдбэриин хайн үр дүнгүүд туйлагдадаг байна. Эндэхи «Бурятворемонт» нэгдэлэй Шэнэ-Бэрээнэй заводой коллективэй жэшэ дээрэ эли тоолтор хаража болоо. Эндэ соци-алист хүтлэбэриин холын хаража комплексно тусэб зорбогдоод, тэрэнэ удаа дараалан бөөдүүлгэжэ байнай. Арбадах табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй туршада продукция гар-гаха тусэб бүхэ талаараа дүргэлгэнэй, 1 миллион-ноо үлүү түхэригэй продук-ци тусэбөө үлүү худалдаг-да. 36 трактор, тракторай 59 двигател, 38 автомашин, автомобиллин 151 дви-гател хоёр жэлэй тусэбөө үлүү заахарилгада. Мун 251 мянган киловатт-час электрив элшэ хүсэн, 295 тонно түлшэ, 18 тонно металл алмагдаа.

Узэл сурталтай хүдэлмэ-рине комплексно гуримаар эмхидхэн ябуулаха талаар Онохойн модоной комбинатай А. С. Карбан-нонагай ударидаг цехтэ, Онохойн совхозой Г. К. Масниковой хүтлэбэришдэ туулай фермэдэ, «Гигант» колхозой И. Т. Афанасьев-гай даадаг хаалнин фер-мэдэ, ажалшадтай бусад коллективүүдтэ үзэл суртал-тай, хүмүүжүүлгын хүдэл-мэри тусхай гуримаар эм-хидхэгдэнэ.

«Татарский ключ» гэжэ уурхайн партийна организацин, профсоюзай работ-комой, дирекцин хүдэлмэ-рине онсолон тэмдэглэмэр. Тус предпритийн захаба-рилгын-механическа цехтэ 6 коммунистаа бүрдхөн партийна бүлэг эмхидхэг-дэнэй. Тус цехэй полит-информаторнууд А. С. Си-днеев, П. Н. Полянский, Н. П. Солопов, агитаторнууд В. В. Кондрашов, В. А. Рукалов, А. А. Байрагсва гэшэдэ ажалшадтай дунда үзэл сур-талтай хүдэлмэри хайнаар ябуула. Тэдэнэр вторник бүхэндэ КПСС-эй дотоодын ба таадаын политика тухай, мунэ экономикын асууд-лалнуудад хэрэгтэ үнэг-дэгдэнэ гуримтай. Тингэжээ предпритийн, цехэй ажабайдалхаа тоо ба-римтануудые шадамараар хэрэглэнэ. Ажалшад үдэр бүрин дундуй согсолдо-жо, цехэй улаан булан соо үлгэгдэнэ. Цехтэ эмхидхэг-дхөн коммунист ажалшад хургуули хайнаар хүдэлнэ, 18 хүдэлмэришэн коммунист ажалшад ударнигай нэрэ со-лодо хүртэнхэй.

Узэл сурталтай хүдэлмэ-рине комплексно гуримаар эмхидхэн ябуулаха талаар Онохойн модоной комбинатай А. С. Карбан-нонагай ударидаг цехтэ, Онохойн совхозой Г. К. Масниковой хүтлэбэришдэ туулай фермэдэ, «Гигант» колхозой И. Т. Афанасьев-гай даадаг хаалнин фер-мэдэ, ажалшадтай бусад коллективүүдтэ үзэл суртал-тай, хүмүүжүүлгын хүдэл-мэри тусхай гуримаар эм-хидхэгдэнэ.

«Татарский ключ» гэжэ уурхайн партийна организацин, профсоюзай работ-комой, дирекцин хүдэлмэ-рине онсолон тэмдэглэмэр. Тус предпритийн захаба-рилгын-механическа цехтэ 6 коммунистаа бүрдхөн партийна бүлэг эмхидхэг-дэнэй. Тус цехэй полит-информаторнууд А. С. Си-днеев, П. Н. Полянский, Н. П. Солопов, агитаторнууд В. В. Кондрашов, В. А. Рукалов, А. А. Байрагсва гэшэдэ ажалшадтай дунда үзэл сур-талтай хүдэлмэри хайнаар ябуула. Тэдэнэр вторник бүхэндэ КПСС-эй дотоодын ба таадаын политика тухай, мунэ экономикын асууд-лалнуудад хэрэгтэ үнэг-дэгдэнэ гуримтай. Тингэжээ предпритийн, цехэй ажабайдалхаа тоо ба-римтануудые шадамараар хэрэглэнэ. Ажалшад үдэр бүрин дундуй согсолдо-жо, цехэй улаан булан соо үлгэгдэнэ. Цехтэ эмхидхэг-дхөн коммунист ажалшад хургуули хайнаар хүдэлнэ, 18 хүдэлмэришэн коммунист ажалшад ударнигай нэрэ со-лодо хүртэнхэй.

Узэл сурталтай хүдэлмэри саашадан хайжаруулла хэрэгтэ лекторнуудай үүргэ-гэ тон ехэ. Агууехэ Октяб-рийн социалист революцоний түүхэтэ удха шарныре, совет арадай асарие ехэ туй-лалтануудые, шэнэ Конститу-цины хун зонд тайлбарлан ойгуулла талаар аймаг-гай лекторнууд горитой ажал ябуула, ябуулашые. Эхлин дунда хургуулин багша И. Г. Тулоховон 20 гаран жэл соо лекционно хүдэлмэридэ эдэхи-тэйгээр хабаадана, мунэ пропаган-дистаар ажаллана. Иимэ дүршэл эхэтэй лекторнууд аймагтаманай олон юм. Тэд-нэй тооло Шулугуутайн леспромхозой парткомой секретарь В. И. Наиденов, Шэнэ-Бэрээнэй заводой «Знание» бүлгэмэй ахин организацин түрүүлгшэ Р. М. Гершевич болон бу-суд пропагандистаар үдэн саг соо таалгарлагууд үздэнэ. Пропагандистууд нэмэлт хэсхэл үнгэргэдэг болохой.

Аймаг дотор лай хүдэлмэри наар эмхидхэн аргагүй. Ушөө дайралдашад зарим үсэм политическ ба ска хуралсаа хидхэгдэнэ. Хидхэ усадхаа тэмдэгтэд агууехэ жэлэй ойн боддээр Л. И. В. нон «Агууехэ» хүн туралтын гэгэн элидхэнэ шэнэ Конституц-эй Центральн декабрийн (1977) нумэй мате-риал КПСС-эй ЦК-и Министруудай ВЦСПС-эй ба-лон ЦК-гай гуйгээгэ удхаж да тайлбарлажа асуудалдагтай үзэл суртал-рилгэсэдэй хандуулагданхай.

Аймаг дотор лай хүдэлмэри наар эмхидхэн аргагүй. Ушөө дайралдашад зарим үсэм политическ ба ска хуралсаа хидхэгдэнэ. Хидхэ усадхаа тэмдэгтэд агууехэ жэлэй ойн боддээр Л. И. В. нон «Агууехэ» хүн туралтын гэгэн элидхэнэ шэнэ Конституц-эй Центральн декабрийн (1977) нумэй мате-риал КПСС-эй ЦК-и Министруудай ВЦСПС-эй ба-лон ЦК-гай гуйгээгэ удхаж да тайлбарлажа асуудалдагтай үзэл суртал-рилгэсэдэй хандуулагданхай.

ШАДАЖА ШАХАБАНАЙ АШААР

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхоздо гаргаха багатайгаар түхээрэгдхэн задагай тал-майнууд дээрэ үхэрнүүд олоор шахан таргалуула-дана. Мүнөө 1200 үхэр шахагдажа байна. Хоёр мал-шан 300 гаран үхэр шахана. Үхэр бүхэниин шэгнүүрээ сүүдхын 1000 үлүү-

тэй граммаар нэмээнэ. Хашарагууд 5-6 нара ша-хагдажа, тус тустгаа 400-420 килограмм болгогдо-но. Тарган, мяхалиг мал тушаадаг болононой ашаар гүрэндэ худалдахан мяханай центер бү-хэнинөө 33 түхэригэй сээр олзо доход орожо үг-энэ. Центер мяханайн өөрнө үнэ сэн урдынхидэ орходо 70 шахуу түхэригөөр хямдараа.

Хайша хйшань хэдэн зуун метр үргэнгэйгөөр баринан уужам салуу хөрөө соо хүрэг үхэрнүүд эсэлжэ байба. Газа январь харын янгинама хүйтэн жабар үлэжэ, хүнэй хасар, шаха шэм-жэгэнүүдхэр байбашье наан, эдэ үхэрнүүд хүйтэ-нине тооношгүй хэбэртэй. Тэдэнэй олонхинь саданхай, аажмаар хибэдэе хй-бан, уурал бааяжа хөбөнэд. Хүйтэндэ бээршоод, борбо дээрэ бохинолдон байха нэгшье үхэр харгадангай. Хуу нэгэ жэгдэ монсогор тарганууд, ууса норганинхай хайлалданхай, үнэ ноо-нобо долбоо, сэн-бун боло-шонон юумэд байна. Таргандаа эдэшини даа-рхашашье мэдэхэ болшоо гэшэ аабза. Эндэнэ янала дулаан хашаа түхэрэнхэй-бди. Тээд үхэрнүүд тэндэ орожо хонодоггүй. Хоршье ехэ хүйтэндэ эдэш газра-гуур нигэжэ тэнэйдлжэ хөбэдэг юм. Шанга халин бодонхой болоходол ха-шаа руугаа ородог, — гэжэ энэ гүүртын ахалагша малшан Харитон Малоефе-вич Стулев хөөрэнэ.

Унэхөөрөшье, «Искра» колхозой шахамал малайн байра хямдаханаар аад, ехэ бодомжтойгоор түхээрэг-дэнэй. Нэгдэхээр, тэрэнэ уужам. Бүхэ талмайны 2,5 гектар болодог. Шахамал үхэр бүхэндэ арбан соото газар хүртэнэ. Тингэжэ ма-лыншэ турисэлдэнэ, мургал-шэнэй, хүнгэжэн эдэлэй, уялна, амарна. Тойруулаад, юурын хабтагай харшаар хо-рболохой. Тэрэнэй гур-бан тээхи ханын захаар кормушка, хобоонууд хэг-дэнэй. Нэгэ тээхи хообо-нууд соонь хэршэгдхөн хо-лоомо, үйрүүлгэдхэн талха тарналай зүйл, нүүгөө тээхи кормушканууд соонь силос болон холимог тэжээл, гур-бадах хоботонуудта үбхэн хэгдэнхэй байдаг. Үхэрнүүд хөрөө соогуураа зүндөө яба-жа, бүхэл үдэртөө дур-тай тэжээлээ эдидэг. Мун хоргогойн нэгэ захада та-бигданан ута хообо соо бү-лэдхэгдхэн унан саг үр-гэжэ гоожоно байдаг.

Унэхөөрөшье, «Искра» колхозой шахамал малайн байра хямдаханаар аад, ехэ бодомжтойгоор түхээрэг-дэнэй. Нэгдэхээр, тэрэнэ уужам. Бүхэ талмайны 2,5 гектар болодог. Шахамал үхэр бүхэндэ арбан соото газар хүртэнэ. Тингэжэ ма-лыншэ турисэлдэнэ, мургал-шэнэй, хүнгэжэн эдэлэй, уялна, амарна. Тойруулаад, юурын хабтагай харшаар хо-рболохой. Тэрэнэй гур-бан тээхи ханын захаар кормушка, хобоонууд хэг-дэнэй. Нэгэ тээхи хообо-нууд соонь хэршэгдхөн хо-лоомо, үйрүүлгэдхэн талха тарналай зүйл, нүүгөө тээхи кормушканууд соонь силос болон холимог тэжээл, гур-бадах хоботонуудта үбхэн хэгдэнхэй байдаг. Үхэрнүүд хөрөө соогуураа зүндөө яба-жа, бүхэл үдэртөө дур-тай тэжээлээ эдидэг. Мун хоргогойн нэгэ захада та-бигданан ута хообо соо бү-лэдхэгдхэн унан саг үр-гэжэ гоожоно байдаг.

Унэхөөрөшье, «Искра» колхозой шахамал малайн байра хямдаханаар аад, ехэ бодомжтойгоор түхээрэг-дэнэй. Нэгдэхээр, тэрэнэ уужам. Бүхэ талмайны 2,5 гектар болодог. Шахамал үхэр бүхэндэ арбан соото газар хүртэнэ. Тингэжэ ма-лыншэ турисэлдэнэ, мургал-шэнэй, хүнгэжэн эдэлэй, уялна, амарна. Тойруулаад, юурын хабтагай харшаар хо-рболохой. Тэрэнэй гур-бан тээхи ханын захаар кормушка, хобоонууд хэг-дэнэй. Нэгэ тээхи хообо-нууд соонь хэршэгдхөн хо-лоомо, үйрүүлгэдхэн талха тарналай зүйл, нүүгөө тээхи кормушканууд соонь силос болон холимог тэжээл, гур-бадах хоботонуудта үбхэн хэгдэнхэй байдаг. Үхэрнүүд хөрөө соогуураа зүндөө яба-жа, бүхэл үдэртөө дур-тай тэжээлээ эдидэг. Мун хоргогойн нэгэ захада та-бигданан ута хообо соо бү-лэдхэгдхэн унан саг үр-гэжэ гоожоно байдаг.

Унэхөөрөшье, «Искра» колхозой шахамал малайн байра хямдаханаар аад, ехэ бодомжтойгоор түхээрэг-дэнэй. Нэгдэхээр, тэрэнэ уужам. Бүхэ талмайны 2,5 гектар болодог. Шахамал үхэр бүхэндэ арбан соото газар хүртэнэ. Тингэжэ ма-лыншэ турисэлдэнэ, мургал-шэнэй, хүнгэжэн эдэлэй, уялна, амарна. Тойруулаад, юурын хабтагай харшаар хо-рболохой. Тэрэнэй гур-бан тээхи ханын захаар кормушка, хобоонууд хэг-дэнэй. Нэгэ тээхи хообо-нууд соонь хэршэгдхөн хо-лоомо, үйрүүлгэдхэн талха тарналай зүйл, нүүгөө тээхи кормушканууд соонь силос болон холимог тэжээл, гур-бадах хоботонуудта үбхэн хэгдэнхэй байдаг. Үхэрнүүд хөрөө соогуураа зүндөө яба-жа, бүхэл үдэртөө дур-тай тэжээлээ эдидэг. Мун хоргогойн нэгэ захада та-бигданан ута хообо соо бү-лэдхэгдхэн унан саг үр-гэжэ гоожоно байдаг.

Унэхөөрөшье, «Искра» колхозой шахамал малайн байра хямдаханаар аад, ехэ бодомжтойгоор түхээрэг-дэнэй. Нэгдэхээр, тэрэнэ уужам. Бүхэ талмайны 2,5 гектар болодог. Шахамал үхэр бүхэндэ арбан соото газар хүртэнэ. Тингэжэ ма-лыншэ турисэлдэнэ, мургал-шэнэй, хүнгэжэн эдэлэй, уялна, амарна. Тойруулаад, юурын хабтагай харшаар хо-рболохой. Тэрэнэй гур-бан тээхи ханын захаар кормушка, хобоонууд хэг-дэнэй. Нэгэ тээхи хообо-нууд соонь хэршэгдхөн хо-лоомо, үйрүүлгэдхэн талха тарналай зүйл, нүүгөө тээхи кормушканууд соонь силос болон холимог тэжээл, гур-бадах хоботонуудта үбхэн хэгдэнхэй байдаг. Үхэрнүүд хөрөө соогуураа зүндөө яба-жа, бүхэл үдэртөө дур-тай тэжээлээ эдидэг. Мун хоргогойн нэгэ захада та-бигданан ута хообо соо бү-лэдхэгдхэн унан саг үр-гэжэ гоожоно байдаг.

Унэхөөрөшье, «Искра» колхозой шахамал малайн байра хямдаханаар аад, ехэ бодомжтойгоор түхээрэг-дэнэй. Нэгдэхээр, тэрэнэ уужам. Бүхэ талмайны 2,5 гектар болодог. Шахамал үхэр бүхэндэ арбан соото газар хүртэнэ. Тингэжэ ма-лыншэ турисэлдэнэ, мургал-шэнэй, хүнгэжэн эдэлэй, уялна, амарна. Тойруулаад, юурын хабтагай харшаар хо-рболохой. Тэрэнэй гур-бан тээхи ханын захаар кормушка, хобоонууд хэг-дэнэй. Нэгэ тээхи хообо-нууд соонь хэршэгдхөн хо-лоомо, үйрүүлгэдхэн талха тарналай зүйл, нүүгөө тээхи кормушканууд соонь силос болон холимог тэжээл, гур-бадах хоботонуудта үбхэн хэгдэнхэй байдаг. Үхэрнүүд хөрөө соогуураа зүндөө яба-жа, бүхэл үдэртөө дур-тай тэжээлээ эдидэг. Мун хоргогойн нэгэ захада та-бигданан ута хообо соо бү-лэдхэгдхэн унан саг үр-гэжэ гоожоно байдаг.

Унэхөөрөшье, «Искра» колхозой шахамал малайн байра хямдаханаар аад, ехэ бодомжтойгоор түхээрэг-дэнэй. Нэгдэхээр, тэрэнэ уужам. Бүхэ талмайны 2,5 гектар болодог. Шахамал үхэр бүхэндэ арбан соото газар хүртэнэ. Тингэжэ ма-лыншэ турисэлдэнэ, мургал-шэнэй, хүнгэжэн эдэлэй, уялна, амарна. Тойруулаад, юурын хабтагай харшаар хо-рболохой. Тэрэнэй гур-бан тээхи ханын захаар кормушка, хобоонууд хэг-дэнэй. Нэгэ тээхи хообо-нууд соонь хэршэгдхөн хо-лоомо, үйрүүлгэдхэн талха тарналай зүйл, нүүгөө тээхи кормушканууд соонь силос болон холимог тэжээл, гур-бадах хоботонуудта үбхэн хэгдэнхэй байдаг. Үхэрнүүд хөрөө соогуураа зүндөө яба-жа, бүхэл үдэртөө дур-тай тэжээлээ эдидэг. Мун хоргогойн нэгэ захада та-бигданан ута хообо соо бү-лэдхэгдхэн унан саг үр-гэжэ гоожоно байдаг.

Унэхөөрөшье, «Искра» колхозой шахамал малайн байра хямдаханаар аад, ехэ бодомжтойгоор түхээрэг-дэнэй. Нэгдэхээр, тэрэнэ уужам. Бүхэ талмайны 2,5 гектар болодог. Шахамал үхэр бүхэндэ арбан соото газар хүртэнэ. Тингэжэ ма-лыншэ турисэлдэнэ, мургал-шэнэй, хүнгэжэн эдэлэй, уялна, амарна. Тойруулаад, юурын хабтагай харшаар хо-рболохой. Тэрэнэй гур-бан тээхи ханын захаар кормушка, хобоонууд хэг-дэнэй. Нэгэ тээхи хообо-нууд соонь хэршэгдхөн хо-лоомо, үйрүүлгэдхэн талха тарналай зүйл, нүүгөө тээхи кормушканууд соонь силос болон холимог тэжээл, гур-бадах хоботонуудта үбхэн хэгдэнхэй байдаг. Үхэрнүүд хөрөө соогуураа зүндөө яба-жа, бүхэл үдэртөө дур-тай тэжээлээ эдидэг. Мун хоргогойн нэгэ захада та-бигданан ута хообо соо бү-лэдхэгдхэн унан саг үр-гэжэ гоожоно байдаг.

Унэхөөрөшье, «Искра» колхозой шахамал малайн байра хямдаханаар аад, ехэ бодомжтойгоор түхээрэг-дэнэй. Нэгдэхээр, тэрэнэ уужам. Бүхэ талмайны 2,5 гектар болодог. Шахамал үхэр бүхэндэ арбан соото газар хүртэнэ. Тингэжэ ма-лыншэ турисэлдэнэ, мургал-шэнэй, хүнгэжэн эдэлэй, уялна, амарна. Тойруулаад, юурын хабтагай харшаар хо-рболохой. Тэрэнэй гур-бан тээхи ханын захаар кормушка, хобоонууд хэг-дэнэй. Нэгэ тээхи хообо-нууд соонь хэршэгдхөн хо-лоомо, үйрүүлгэдхэн талха тарналай зүйл, нүүгөө тээхи кормушканууд соонь силос болон холимог тэжээл, гур-бадах хоботонуудта үбхэн хэгдэнхэй байдаг. Үхэрнүүд хөрөө соогуураа зүндөө яба-жа, бүхэл үдэртөө дур-тай тэжээлээ эдидэг. Мун хоргогойн нэгэ захада та-бигданан ута хообо соо бү-лэдхэгдхэн унан саг үр-гэжэ гоожоно байдаг.

РЕФОРМ АВТОНОМ РЕСПУБЛИКА

БАГА ХАРГЫНУДАЙ БАРИЛГАШАДА

Орон доторнай табигдан мянган километр ута нарийн түмэр харгы бии юм. Модо бөөдхэлгын пунктнуудта, хадагил нотагуудтай карьер болон руднигуудта «ошонон» эдэ харгынуд шэнэдхэн заахарилгадана, шэнээр баригдана. Шэнэ түхэлэй барилга-захаба-рилгын поезд хадаа бага магистралын барилгашадтай найдабаритай тулалгаша болохо юм. Тимэ поезд Удмуртин АССР-эй Камбарска машина бүтээлгэн заводто гаргагдажа, Тэрэнэй бүридэлдэ 120 моринной хүсэтэй тепловоз, рельснүүдтэй ашаанай платформо болон бусад ороно. Хоёр хүн-нөө бүридхэн энэ поез-дын экипаж нэгэ үдэрэй туршада 400 метр утагэй түмэр харгы бариха арга-тай болоно. Машинистын кабинна сооноо поездын бү-хэ механизмууд хүдэлгэ-дэхэ юм.

Н. СОРОКИН, ТАСС-ай корр.

ХАЛЬМАГ ОРОН — АВТОМОБИЛИЙН ХИЗЭЭР

Автономито республикын Утга хууриной малшад хэдэн зуугаад тонно ашаа «КамАЗ»-уудай жолоошод аяна туруушанхээ үбэлэй сагта абаашаба. Элиста — Астрахань гэжэн авто-харгын 54 километр утагэй участкаг хайн шанартайгаар ашаглалгада оруулагдажа, жолоошодто нимэ арга ол-гонон байна. Арбадах табан жэлэй эсэстэ энэ авто-харгы гүйсэд ашаглалгада оруу-лагдажа, автономито рес-публикын бүхэ томо хуу-рин нотагуудые, мун Хой-то Кавказай ба Поволжын экономическа районнуудые «холбохо» юм.

П. ШАМРАЕВ, ТАСС-ай корр.

ХАДАДАХИ ВОДОПРОВОДУУД

Кабардино-Балкарийн ав-тономито республикын Черем-скэй районной Хушто-Сырт тосхондо водопровод ашаг-лагдана эхилбэ.

В. МАЛЫБАХОВ, ТАСС-ай корр.

ЯКУТСК — ЭРДЭМЭЙ ХОТО

Автономито республикын нийслэл хотодо «Якутскводхоз» гэжэ научно-исследовательский институт нэгд-дэнэ. Энэ институт «Вос-тосибитводхоз» гэжэ ин-ституттай эндэхи отделе-нин бүрэн дээрэ нэгдэ-хэн байна. Хойто зүгэй ав-тономито республикада ме-лиоративна хүдэлмэри улам-урган далайсатайгаар ябуу-лан, малай томо олон ком-плексуудай баригданан бо-лон ушарнаа научно-ис-следовательский институт эн-дэ нээхэ хэрэгтэй болоо шуу. Научна шэнэ гууламтын коллектив унадуурин сис-темынүүдэй проект зохио, ТАСС-ай

шэнэ сабтан-ри ашаглада-най ургаса-мун эконом-икуудые шэнэ Энэнь Яку-научно-иссле-вательский институт то-автономито нийслэл хото Алас-Дурнин түбэй нэгэн

ШЭНЭ ЧЕЧЕНО-ИНТОНОМИТО РЕСПУБЛИКАЙН МАЛШАД ХЭДЭН ЗУУГАД ТОННО АШАА «КАМАЗ»-УУДАЙ ЖОЛООШОД АЯНА ТУРУУШАНХЭЭ ҮБЭЛЭЙ САГТА АБААШАБА. ЭЛИСТА — АСТРАХАНЬ ГЭЖЭН АВТО-ХАРГЫН 54 КИЛОМЕТР УТАГЭЙ УЧАСТКАГ ХАЙН ШАНАРТАЙГААР АШАГЛАГАДА ОРУУЛАГДАЖА, ЖОЛООШОДТО НИМЭ АРГА ОЛГОНОН БАЙНА. АРБАДАХ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ЭСЭСТЭ ЭНЭ АВТО-ХАРГЫ ГҮЙСЭД АШАГЛАГАДА ОРУУЛАГДАЖА, АВТОНОМИТО РЕСПУБЛИКЫН БҮХЭ ТОМО ХУУРИН НОТАГУУДЫЕ, МУН ХОЙТО КАВКАЗАЙ БА ПОВОЛЖЫН ЭКОНОМИЧЕСКА РАЙОНУУДЫЕ «ХОЛБОХО» ЮМ.

Элхэтэ энэ хизаарта ав-томобильна харгыннуудые бариха асуудалда ехэ ан-харал хандуулагдана. Мү-нөө Элиста хото Ростовтой, Ставропольтой, оройн бу-сад городуудтай авто-харгы-гаар «холбогдонхой». 1980 он болотор автономито рес-публикада автомобильна харгыгаар ашаа шэрэлгэ-хөөр дахин ехэ болохоор түсэблэгдэнэ.

Элхэтэ энэ хизаарта ав-томобильна харгыннуудые бариха асуудалда ехэ ан-харал хандуулагдана. Мү-нөө Элиста хото Ростовтой, Ставропольтой, оройн бу-сад городуудтай авто-харгы-гаар «холбо

ЗОНОЙ НАЙДАВАРИ УЯЛГАЛНА

РЕДАКЦИЯА: Мүнөөдөрөө эхилжэ «Депутат — арадай түлөөлэгшэ» гээн нитэ гаршаг доро арадай депутауд тухай, тэдэнэй ажал ябуула тухаа материалнууд толилогдожо байха. Ара-

дай депутауд хунгашадэй этгэл найдавари, хүндэтэ даалгабари хайхан гэжэ бэлүүлжэ байхан тухайгаа газетимнай хууданууд дээрэ хөөрхэ бээ гэжэ найдад, энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаа- дахыетнай уринабди.

Тэрэ гэлээр хори гаран жэл үнгэршэбэ. Энэ үе соо минин ажабайдала ямар эхэ хубилатанууд болоо гэшэб? Гэбшэе СССР-эй Верховно Советэй депутатад хунгагдажа, Совет гүрэнэйгөө Үндээн хуули баталан абалсаха зол хуби- тай байһандаа эхэ омогор- хол байрандаа.

дээ һон. Ямар асуудалаар хунгашад манда хандадаг гэшэб, олон янзын гэжэ сэхэ хэлэе. Арадай де- путадуудай Бшүүрэй айм- соведэй гүйсэдкомдо нара бүрин түрүүшын пятниця да хунгашадтайгаа уула- дагби. Хамтын хэрэгтэй тү- лөө бүхэ ханалаа табиһон предпритянуудай, ажахи- нуудай хүтэлбэрилгэлд, мүн хубингаашы хэрэгтэр хүнүд манда ерөжл бай- даг. Зүгээр эдэ асуудал- нууды шидэхэдээ, билэ- нэр этгэ түрүүн гүрэнэй, олонинтын тала харадаг гу- римтайбиди. Минин хунгуу- линн округто оршодог предприти, эмхи зургаа, ажахиуудта онын техни- кэ, эдлөб түхээрлэнүүдэй дуталдаха манда ханда- даг байна. Хүн зон гар байртай болохо, гар бай- раяа заабаарилха асууда- лаар хүлээг үедэ олоор хан- дана. Аргатай байбал, ту- галха гэжэ оролдогшоб. Итхэбшэе, Бшүүртэ хүдэл- гэбшэ байһан үедэ басган хү- нэ дөөнөө хүтэн эмгэгтэ асар- ха гэхэдэ байрагүй бай- шоо. Тэдэртэ мүн лэ ту- лалсааб. Мүнөө тэдэрэр болбосон түхэлтэй гэртэ ажалууна.

Унгарһон ойн байрай жэл минин зүрхэ сэдхэлдэ мартагдахагүйгээр халдуг- данхай. Энэл жэл СССР-эй Верховно Советэй ээлжэтэ сессии дээрэ бүхэ хунгаша- дайгаа ханал эрмэлзэл бөлүүдөн, бусад депута- дуудтай хамта Совет гүрэн- нэй Үндээн хуулин түлөө дуугаа үгөө бишүб. Имэ- үдэр мартагдаха ааа!

Манай орон дотор хамаг юумон арад зоной, ажал- шан хүнэй аша туһада зо- роулагдана. СССР-эй шэнэ Конституци дотор совет хү- нэй түрбэн тэгшээр хүмүү- жэхэ тухай сэхэр хэлэгдэ- нэ. Депутады бүхэ ажал ябуула совет хүнэй хайн байһан байдалгаар ажар- хууа хэрэгтэ зориулагдан- хай. Энэһинээ уламжалан, ажалшадэй захиаууд тухай хэлэлтэй гээд хангадана. Захиа заабаарилууд хадаа совет хүнүдтэй, бүхэ об- щественн хамаг эрлэнүү- дэ хамтадана бишү. Ганса- л хүдэлэй 2 жэлэй турша- да оройонимнай хамаг Со- вездэй депутауд хамта дээрэ 700 мянга гаран ажалшадэй захиа заабаари- нууды дүүргэһэн байна. Ажалшадэй захиа дүүргэл- гэбшэ Советэй депутатад гэд шухала уялда.

ИКСС-эй ИК-гай Генсе- ральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиум Түрүүлэгшэ, Кон- ституционно комиссини тү- рүүлэгшэ нүхэр Л. И. Брежнев Верховно Советэй сессии дээрэ Конституциин проекты бүтгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгын дүнгүү- дыг согсолдоо. «...Түрэн- нийгөө Үндээн Хуулине бүхэ совет арад зонхон бу- тгэдэ...» гэжэ онсолон тэмдгэлэ һон.

Манай орон дотор хамаг юумон арад зоной, ажал- шан хүнэй аша туһада зо- роулагдана. СССР-эй шэнэ Конституци дотор совет хү- нэй түрбэн тэгшээр хүмүү- жэхэ тухай сэхэр хэлэгдэ- нэ. Депутады бүхэ ажал ябуула совет хүнэй хайн байһан байдалгаар ажар- хууа хэрэгтэ зориулагдан- хай. Энэһинээ уламжалан, ажалшадэй захиаууд тухай хэлэлтэй гээд хангадана. Захиа заабаарилууд хадаа совет хүнүдтэй, бүхэ об- щественн хамаг эрлэнүү- дэ хамтадана бишү. Ганса- л хүдэлэй 2 жэлэй турша- да оройонимнай хамаг Со- вездэй депутауд хамта дээрэ 700 мянга гаран ажалшадэй захиа заабаари- нууды дүүргэһэн байна. Ажалшадэй захиа дүүргэл- гэбшэ Советэй депутатад гэд шухала уялда.

Индээн Хуули дотор ма- териалууд толилогдожо бай- хан тухайгаа газетимнай хууданууд дээрэ хөөрхэ бээ гэжэ найдад, энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаа- дахыетнай уринабди.

Манай орон дотор хамаг юумон арад зоной, ажал- шан хүнэй аша туһада зо- роулагдана. СССР-эй шэнэ Конституци дотор совет хү- нэй түрбэн тэгшээр хүмүү- жэхэ тухай сэхэр хэлэгдэ- нэ. Депутады бүхэ ажал ябуула совет хүнэй хайн байһан байдалгаар ажар- хууа хэрэгтэ зориулагдан- хай. Энэһинээ уламжалан, ажалшадэй захиаууд тухай хэлэлтэй гээд хангадана. Захиа заабаарилууд хадаа совет хүнүдтэй, бүхэ об- щественн хамаг эрлэнүү- дэ хамтадана бишү. Ганса- л хүдэлэй 2 жэлэй турша- да оройонимнай хамаг Со- вездэй депутауд хамта дээрэ 700 мянга гаран ажалшадэй захиа заабаари- нууды дүүргэһэн байна. Ажалшадэй захиа дүүргэл- гэбшэ Советэй депутатад гэд шухала уялда.

рида үлгэр жэшэе харуу- лан ажалладаг. Арбадахы табын жэлэй хоёрдохы жэ- лы манай колхозой гөшүүд амжалтатайгаар түгэсхөө. Гүрэндэ һү, нооһо, мяха ху- далдаха түсэбүүд сум дүүр- гэгдэе. Энэһиндэ ногайгай Советэй депутадуудай оруулан хубита горитой ааб даа. Гансал орооно үгы- рүд хуудалдаха түсэб бөл- лүүлдэггүй үлшөө. Унгэр- рөгшэ жэлдэ ган гасуур байгаа, тиймэһээ орооно тарлан муу ургаа гэнэн шалтаг барихада бэлэн ааб даа. Төд бидээр, колхозой механизаторнууд хамаг ар- га болмжоннуудаа хэрэглэ- гүйдби гэжэ мэдэрхэ ушар- тайбиди. Итхэбшэе, аймгайгай Калининий нэрэмжэтэ колхозой онхожоруулагда- мал звенно шабшалан, тарла- лангаа бүлүүр станцияр Хельто мүрэнһөө үндэлүүл- хэ, үндэр баян ургаа аба- нан байна. Харин манда үга бүлэхэ түхээрлэгэ үгы дээрлөө, газартай хүсэд унаагадгүй. Мун үтгэ- жүүлгын зарим тарьялан дээрэ гаргадгүй үлшэ- гэниний гэмшлэтэй. Эдэ бү- гэдэ үнний шидхэгдэхээр болоһон асуудалууд. Ма- лнай колхоздэ лугомелира- ция звенно хүдэлдэг. Тий- гэбшэе тэрэ оройнгоо ар- га болмжон гүйсэд хэрэглэ- жэ үшөөл шаданагүй ха.

ТАСС-ай КОРРЕСПОНДЕНТДЭ АКАДЕМИК Л. И. СЕДОВОЙ ҮГЭНЭН ИНТЕРВЬЮ

АСУУДАЛ. «Космос-594» гэжэ хэмэл одонной эбдэржэ, үгы болоһон тухай ТАСС-ай мэдээсэл байг. Ша оной январин 25-да тунхаглагдаа һон. Тэрэ мэдээсэл тушаа ханамжаа хэлэхыетнай гуйнабди.

ТАСС-ай мэдээсэл дотор хэлэгдэһэн байха. Энэ хэмэл одон замбуулин дай- дые шэнжлэхэ ба ашаглаха программатайнай зохиол- дуулагдан, 1977 оной сен- тябрийн 18-да дэлхэй ша- дарай замбуулин хулар Со- ветскэ Союзһаа дэлгээдэ- һэн юм. Хэмэл одонной нь- он түхээрлэгүүдые элшэ хүсөөр хангахын тула 235 гэжэ юрын шанаржуу- лалд уураане хэрэглэ- гэхэ багхан ядрна реактор тэндэ тодогоһон байгаа. Хэмэл одонной элшэ хүсэ- нэй түхээрлэгэ тэһорхөгү- гөөр бүтгээдгэнэй. Тэрэни- гээ гадна, атмосферин няг- та үе хулар орхолодо, хэмэл одонной найдраха ба ша- таа харалагдаһан юм.

Советскэ Союз тушаа тэнэг гэмнэгэнүүдые хэхэ гэжэ һаддэг шэнжлэгшэдэ шье бин байна. Энэ хэмэл одонной дээрнэ бөм- бө гэшэ гэгэһнүүдэр тайл- барилхан худал хуурмаг үгүүдэ гараалда. Энэ хэр- гэл одонной ядрна түхэр- рэлгэ ласерна эхэ буе элшэ хүсөөр хангаха зорил- готой гэгэһнүү шал худал мэдээсэлые нэгэ томо агент- ство тараанһан байна.

ХАРЮУ. «Космос-954» гэжэ хэмэл одон байһша оной январин 24-дэ Моск- вагай сагаар үдын хойно ат- мосферын нягта үе хулар эрөд үгы болоо гэжэ ТАСС-ай мэдээсэл дотор хэлэгдэһэн байха. Энэ хэмэл одон замбуулин дай- дые шэнжлэхэ ба ашаглаха программатайнай зохиол- дуулагдан, 1977 оной сен- тябрийн 18-да дэлхэй ша- дарай замбуулин хулар Со- ветскэ Союзһаа дэлгээдэ- һэн юм. Хэмэл одонной нь- он түхээрлэгүүдые элшэ хүсөөр хангахын тула 235 гэжэ юрын шанаржуу- лалд уураане хэрэглэ- гэхэ багхан ядрна реактор тэндэ тодогоһон байгаа. Хэмэл одонной элшэ хүсэ- нэй түхээрлэгэ тэһорхөгү- гөөр бүтгээдгэнэй. Тэрэни- гээ гадна, атмосферин няг- та үе хулар орхолодо, хэмэл одонной найдраха ба ша- таа харалагдаһан юм.

Тимэ болохоороо, «Кос- мос-954» гэжэ хэмэл одон- ной эбдэрлэгэ уламжа- лан бүтгээдгэнэй манда най харилсаанда ямар нэгэн тааруугүй ушарай тохөөл- дохгүйн тула, замбуули- най дайдые шэнжлэгэ ба ашаглаһын талаар уласхоорондын харил- саа холбоной гол ёһо- нуудтай, эрлэнүүдтэй зохиолдуулан, манһаа дүл- гэнэ дахыа бүхэ юумэ хөдөн байгааби, хэжэ байнабди. «Космос-954» гэжэ хэмэл одонной хандаран шатаһан дай дашарамдан гараһан асуудалуудаар Канадын засагуудтай саг үргэлжэ холбоо харилсаан хэгдэжэ байһаар.

Имэ үгэ хүүрнүүдэй тэнэг ба хоротой байһанинэй элгитэ. Замбуулин дай- дые, тэрэ тоодо һара ба отгортойн бусад бие боло- суудые шэнжлэгын, ашаг- лалтын талаар гүрэнүүдэй эрхилхэ ажал ябуулһын гол ёһонууд тухай, ядрна зөб- сөгтэй гү, али хүнине олоор ходоха бусад түхэлэй зүб- сөгүүдтэй ямаршы түхэр- рэлгүүдые дэлхэй шадар- хын замбуулин замда гар- галга хоридог 1967 оной договорой эрлэнүүдтэй Со- ветскэ Союз паринаар са- хина.

Энэ хэмэл одон замбуу- линдай түхээрлэгүүдые манай адалган хараха зоно- ной байһша оной январин 6- да гараад лбатараа, мүнөө элнүүлдэггүй шалтагаан- гар, гэнтэ эбдэрһэн байна. Эбдэрлэгын гансаа тохөөл- доһон дээрлэгэ багсаахда, хэмэл одон ниндэжэ ябаха үедөө байгааһын гү, али бүтгээдгэл ямар нэгэн бие бодостой мүргэлдэһэн байжа болоо ха. Тэрэһинээ шалтагаан, хэмэл одон дээрхэн онһон түхээрлэгэ эбдэрлэгэ, зүг шлгөлзэ ал- дан, залагдахана болһоно шалтагаанаар уруугаа орожо эхилһэн боллотой. Тэрэней залагдан дабшалгые нэрлэгэ гэнэн һадлэг- нүүдхэ үрэ гараагүй.

«Космос-954» гэжэ хэмэл одонной ниндлэгэ саг үргэлжэ адалган шэнжлэг- дэһэн, түхээрлэгүүдтэй эбдэрлэгтэй дашарамдуулан, адалгада бүри эршэмтэй болгоһон байгаа. Атмос- ферын нягта үе хулар хэмэл одонной орожо болохо лотон мэргэһээр тодорхойло- зорилго Залан жоолодог, тоолоон тодорхойлог цент- рэй урда табигданһан байна. Гэхэ зура гададын ямар нэгэн гүрэнэй газар дээрэ хэмэл одонной хандаран ша- таха ушарай тохөөлдохо бо- лоо һаань, тэрээн тухай уридшалан мэдээсэхэ гэжэ харалагдаһан байха юм.

«Космос-954» гэжэ хэмэл одон дээрэ ямаршы хэблэгэ арганыгуй. Тэрээн дээрэ ядрна элшэ хүсэний би- шыхан түхээрлэгын бин байһан тушаа хэлсэл, дэл- хэй шадарин замбуулин замда тиймэ түхээрлэгтэй гар- галга уласхоорондын ёһо- гуримда зүршлэхгүй бай- на. Элшэ хүсэний нимэржү түхээрлэгүүдтэй хэмэл одонуд урда тэньшы СССР-тэ, мүн США-да шэ- гэнтэ бшэ лдгээдгэнэ байха. Замбуулин хэрэг- сэлнүүдые элшэ хүсөөр хан- галын тула ядрна түхэр- рэлгэ хэрлэглэгын шухала байһанинэй элгитэ. Юулаа гэхэдэ, нимэ түхэлэй элшэ хүсэ аласай эхэ арга бо- ломжотой ба замбуулинда улаан саг соо ниндлэгэ хан- галдаа аша туһатай байха.

«Космос-954» гэжэ хэмэл одонной ниндлэгэ саг үргэлжэ адалган шэнжлэг- дэһэн, түхээрлэгүүдтэй эбдэрлэгтэй дашарамдуулан, адалгада бүри эршэмтэй болгоһон байгаа. Атмос- ферын нягта үе хулар хэмэл одонной орожо болохо лотон мэргэһээр тодорхойло- зорилго Залан жоолодог, тоолоон тодорхойлог цент- рэй урда табигданһан байна. Гэхэ зура гададын ямар нэгэн гүрэнэй газар дээрэ хэмэл одонной хандаран ша- таха ушарай тохөөлдохо бо- лоо һаань, тэрээн тухай уридшалан мэдээсэхэ гэжэ харалагдаһан байха юм.

«Космос-954» гэжэ хэмэл одонной ниндлэгэ саг үргэлжэ адалган шэнжлэг- дэһэн, түхээрлэгүүдтэй эбдэрлэгтэй дашарамдуулан, адалгада бүри эршэмтэй болгоһон байгаа. Атмос- ферын нягта үе хулар хэмэл одонной орожо болохо лотон мэргэһээр тодорхойло- зорилго Залан жоолодог, тоолоон тодорхойлог цент- рэй урда табигданһан байна. Гэхэ зура гададын ямар нэгэн гүрэнэй газар дээрэ хэмэл одонной хандаран ша- таха ушарай тохөөлдохо бо- лоо һаань, тэрээн тухай уридшалан мэдээсэхэ гэжэ харалагдаһан байха юм.

«Космос-954» гэжэ хэмэл одон дээрэ ямаршы хэблэгэ арганыгуй. Тэрээн дээрэ ядрна элшэ хүсэний би- шыхан түхээрлэгын бин байһан тушаа хэлсэл, дэл- хэй шадарин замбуулин замда тиймэ түхээрлэгтэй гар- галга уласхоорондын ёһо- гуримда зүршлэхгүй бай- на. Элшэ хүсэний нимэржү түхээрлэгүүдтэй хэмэл одонуд урда тэньшы СССР-тэ, мүн США-да шэ- гэнтэ бшэ лдгээдгэнэ байха. Замбуулин хэрэг- сэлнүүдые элшэ хүсөөр хан- галын тула ядрна түхэр- рэлгэ хэрлэглэгын шухала байһанинэй элгитэ. Юулаа гэхэдэ, нимэ түхэлэй элшэ хүсэ аласай эхэ арга бо- ломжотой ба замбуулинда улаан саг соо ниндлэгэ хан- галдаа аша туһатай байха.

«Космос-954» гэжэ хэмэл одонной ниндлэгэ саг үргэлжэ адалган шэнжлэг- дэһэн, түхээрлэгүүдтэй эбдэрлэгтэй дашарамдуулан, адалгада бүри эршэмтэй болгоһон байгаа. Атмос- ферын нягта үе хулар хэмэл одонной орожо болохо лотон мэргэһээр тодорхойло- зорилго Залан жоолодог, тоолоон тодорхойлог цент- рэй урда табигданһан байна. Гэхэ зура гададын ямар нэгэн гүрэнэй газар дээрэ хэмэл одонной хандаран ша- таха ушарай тохөөлдохо бо- лоо һаань, тэрээн тухай уридшалан мэдээсэхэ гэжэ харалагдаһан байха юм.

«Космос-954» гэжэ хэмэл одонной ниндлэгэ саг үргэлжэ адалган шэнжлэг- дэһэн, түхээрлэгүүдтэй эбдэрлэгтэй дашарамдуулан, адалгада бүри эршэмтэй болгоһон байгаа. Атмос- ферын нягта үе хулар хэмэл одонной орожо болохо лотон мэргэһээр тодорхойло- зорилго Залан жоолодог, тоолоон тодорхойлог цент- рэй урда табигданһан байна. Гэхэ зура гададын ямар нэгэн гүрэнэй газар дээрэ хэмэл одонной хандаран ша- таха ушарай тохөөлдохо бо- лоо һаань, тэрээн тухай уридшалан мэдээсэхэ гэжэ харалагдаһан байха юм.

«Космос-954» гэжэ хэмэл одон дээрэ ямаршы хэблэгэ арганыгуй. Тэрээн дээрэ ядрна элшэ хүсэний би- шыхан түхээрлэгын бин байһан тушаа хэлсэл, дэл- хэй шадарин замбуулин замда тиймэ түхээрлэгтэй гар- галга уласхоорондын ёһо- гуримда зүршлэхгүй бай- на. Элшэ хүсэний нимэржү түхээрлэгүүдтэй хэмэл одонуд урда тэньшы СССР-тэ, мүн США-да шэ- гэнтэ бшэ лдгээдгэнэ байха. Замбуулин хэрэг- сэлнүүдые элшэ хүсөөр хан- галын тула ядрна түхэр- рэлгэ хэрлэглэгын шухала байһанинэй элгитэ. Юулаа гэхэдэ, нимэ түхэлэй элшэ хүсэ аласай эхэ арга бо- ломжотой ба замбуулинда улаан саг соо ниндлэгэ хан- галдаа аша туһатай байха.

«Космос-954» гэжэ хэмэл одонной ниндлэгэ саг үргэлжэ адалган шэнжлэг- дэһэн, түхээрлэгүүдтэй эбдэрлэгтэй дашарамдуулан, адалгада бүри эршэмтэй болгоһон байгаа. Атмос- ферын нягта үе хулар хэмэл одонной орожо болохо лотон мэргэһээр тодорхойло- зорилго Залан жоолодог, тоолоон тодорхойлог цент- рэй урда табигданһан байна. Гэхэ зура гададын ямар нэгэн гүрэнэй газар дээрэ хэмэл одонной хандаран ша- таха ушарай тохөөлдохо бо- лоо һаань, тэрээн тухай уридшалан мэдээсэхэ гэжэ харалагдаһан байха юм.

«Космос-954» гэжэ хэмэл одонной ниндлэгэ саг үргэлжэ адалган шэнжлэг- дэһэн, түхээрлэгүүдтэй эбдэрлэгтэй дашарамдуулан, адалгада бүри эршэмтэй болгоһон байгаа. Атмос- ферын нягта үе хулар хэмэл одонной орожо болохо лотон мэргэһээр тодорхойло- зорилго Залан жоолодог, тоолоон тодорхойлог цент- рэй урда табигданһан байна. Гэхэ зура гададын ямар нэгэн гүрэнэй газар дээрэ хэмэл одонной хандаран ша- таха ушарай тохөөлдохо бо- лоо һаань, тэрээн тухай уридшалан мэдээсэхэ гэжэ харалагдаһан байха юм.

«Космос-954» гэжэ хэмэл одон дээрэ ямаршы хэблэгэ арганыгуй. Тэрээн дээрэ ядрна элшэ хүсэний би- шыхан түхээрлэгын бин байһан тушаа хэлсэл, дэл- хэй шадарин замбуулин замда тиймэ түхээрлэгтэй гар- галга уласхоорондын ёһо- гуримда зүршлэхгүй бай- на. Элшэ хүсэний нимэржү түхээрлэгүүдтэй хэмэл одонуд урда тэньшы СССР-тэ, мүн США-да шэ- гэнтэ бшэ лдгээдгэнэ байха. Замбуулин хэрэг- сэлнүүдые элшэ хүсөөр хан- галын тула ядрна түхэр- рэлгэ хэрлэглэгын шухала байһанинэй элгитэ. Юулаа гэхэдэ, нимэ түхэлэй элшэ хүсэ аласай эхэ арга бо- ломжотой ба замбуулинда улаан саг соо ниндлэгэ хан- галдаа аша туһатай байха.

«Космос-954» гэжэ хэмэл одонной ниндлэгэ саг үргэлжэ адалган шэнжлэг- дэһэн, түхээрлэгүүдтэй эбдэрлэгтэй дашарамдуулан, адалгада бүри эршэмтэй болгоһон байгаа. Атмос- ферын нягта үе хулар хэмэл одонной орожо болохо лотон мэргэһээр тодорхойло- зорилго Залан жоолодог, тоолоон тодорхойлог цент- рэй урда табигданһан байна. Гэхэ зура гададын ямар нэгэн гүрэнэй газар дээрэ хэмэл одонной хандаран ша- таха ушарай тохөөлдохо бо- лоо һаань, тэрээн тухай уридшалан мэдээсэхэ гэжэ харалагдаһан байха юм.

«Космос-954» гэжэ хэмэл одонной ниндлэгэ саг үргэлжэ адалган шэнжлэг- дэһэн, түхээрлэгүүдтэй эбдэрлэгтэй дашарамдуулан, адалгада бүри эршэмтэй болгоһон байгаа. Атмос- ферын нягта үе хулар хэмэл одонной орожо болохо лотон мэргэһээр тодорхойло- зорилго Залан жоолодог, тоолоон тодорхойлог цент- рэй урда табигданһан байна. Гэхэ зура гададын ямар нэгэн гүрэнэй газар дээрэ хэмэл одонной хандаран ша- таха ушарай тохөөлдохо бо- лоо һаань, тэрээн тухай уридшалан мэдээсэхэ гэжэ харалагдаһан байха юм.

«Космос-954» гэжэ хэмэл одон дээрэ ямаршы хэблэгэ арганыгуй. Тэрээн дээрэ ядрна элшэ хүсэний би- шыхан түхээрлэгын бин байһан тушаа хэлсэл, дэл- хэй шадарин замбуулин замда тиймэ түхээрлэгтэй гар- галга уласхоорондын ёһо- гуримда зүршлэхгүй бай- на. Элшэ хүсэний нимэржү түхээрлэгүүдтэй хэмэл одонуд урда тэньшы СССР-тэ, мүн США-да шэ- гэнтэ бшэ лдгээдгэнэ байха. Замбуулин хэрэг- сэлнүүдые элшэ хүсөөр хан- галын тула ядрна түхэр- рэлгэ хэрлэглэгын шухала байһанинэй элгитэ. Юулаа гэхэдэ, нимэ түхэлэй элшэ хүсэ аласай эхэ арга бо- ломжотой ба замбуулинда улаан саг соо ниндлэгэ хан- галдаа аша туһатай байха.

«Космос-954» гэжэ хэмэл одонной ниндлэгэ саг үргэлжэ адалган шэнжлэг- дэһэн, түхээрлэгүүдтэй эбдэрлэгтэй дашарамдуулан, адалгада бүри эршэмтэй болгоһон байгаа. Атмос- ферын нягта үе хулар хэмэл одонной орожо болохо лотон мэргэһээр тодорхойло- зорилго Залан жоолодог, тоолоон тодорхойлог цент- рэй урда табигданһан байна. Гэхэ зура гададын ямар нэгэн гүрэнэй газар дээрэ хэмэл одонной хандаран ша- таха ушарай тохөөлдохо бо- лоо һаань, тэрээн тухай уридшалан мэдээсэхэ гэжэ харалагдаһан байха юм.

«Космос-954» гэжэ хэмэл одонной ниндлэгэ саг үргэлжэ адалган шэнжлэг- дэһэн, түхээрлэгүүдтэй эбдэрлэгтэй дашарамдуулан, адалгада бүри эршэмтэй болгоһон байгаа. Атмос- ферын нягта үе хулар хэмэл одонной орожо болохо лотон мэргэһээр тодорхойло- зорилго Залан жоолодог, тоолоон тодорхойлог цент- рэй урда табигданһан байна. Гэхэ зура гададын ямар нэгэн гүрэнэй газар дээрэ хэмэл одонной хандаран ша- таха ушарай тохөөлдохо бо- лоо һаань, тэрээн тухай уридшалан мэдээсэхэ гэжэ харалагдаһан байха юм.

«Космос-954» гэжэ хэмэл одон дээрэ ямаршы хэблэгэ арганыгуй. Тэрээн дээрэ ядрна элшэ хүсэний би- шыхан түхээрлэгын бин байһан тушаа хэлсэл, дэл- хэй шадарин замбуулин замда тиймэ түхээрлэгтэй гар- галга уласхоорондын ёһо- гуримда зүршлэхгүй бай- на. Элшэ хүсэний нимэржү түхээрлэгүүдтэй хэмэл одонуд урда тэньшы СССР-тэ, мүн США-да шэ- гэнтэ бшэ лдгээдгэнэ байха. Замбуулин хэрэг- сэлнүүдые элшэ хүсөөр хан- галын тула ядрна түхэр- рэлгэ хэрлэглэгын шухала байһанинэй элгитэ. Юулаа гэхэдэ, нимэ түхэлэй элшэ хүсэ аласай эхэ арга бо- ломжотой ба замбуулинда улаан саг соо ниндлэгэ хан- галдаа аша туһатай байха.

«Космос-954» гэжэ хэмэл одонной ниндлэгэ саг үргэлжэ адалган шэнжлэг- дэһэн, түхээрлэгүүдтэй эбдэрлэгтэй дашарамдуулан, адалгада бүри эршэмтэй болгоһон байгаа. Атмос- ферын нягта үе хулар хэмэл одонной орожо болохо лотон мэргэһээр тодорхойло- зорилго Залан жоолодог, тоолоон тодорхойлог цент- рэй урда табигданһан байна. Гэхэ зура гададын ямар нэгэн гүрэнэй газар дээрэ хэмэл одонной хандаран ша- таха ушарай тохөөлдохо бо- лоо һаань, тэрээн тухай уридшалан мэдээсэхэ гэжэ харалагдаһан байха юм.

«Космос-954» гэжэ хэмэл одонной ниндлэгэ саг үргэлжэ адалган шэнжлэг- дэһэн, түхээрлэгүүдтэй эбдэрлэгтэй дашарамдуулан, адалгада бүри эршэмтэй болгоһон байгаа. Атмос- ферын нягта үе хулар хэмэл одонной орожо болохо лотон мэргэһээр тодорхойло- зорилго Залан жоолодог, тоолоон тодорхойлог цент- рэй урда табигданһан байна. Гэхэ зура гададын ямар нэгэн гүрэнэй газар дээрэ хэмэл одонной хандаран ша- таха ушарай тохөөлдохо бо- лоо һаань, тэрээн тухай уридшалан мэдээсэхэ гэжэ харалагдаһан байха юм.

«Космос-954» гэжэ хэмэл одон дээрэ ямаршы хэблэгэ арганыгуй. Тэрээн дээрэ ядрна элшэ хүсэний би- шыхан түхээрлэгын бин байһан тушаа хэлсэл, дэл- хэй шадарин замбуулин замда тиймэ түхээрлэгтэй гар- галга уласхоорондын ёһо- гуримда зүршлэхгүй бай- на. Элшэ хүсэний нимэржү түхээрлэгүүдтэй хэмэл одонуд урда тэньшы СССР-тэ, мүн США-да шэ- гэнтэ бшэ лдгээдгэнэ байха. Замбуулин хэрэг- сэлнүүдые элшэ хүсөөр хан- галын тула ядрна түхэр- рэлгэ хэрлэглэгын шухала байһанинэй элгитэ. Юулаа гэхэдэ, нимэ түхэлэй элшэ хүсэ аласай эхэ арга бо- ломжотой ба замбуулинда улаан саг соо ниндлэгэ хан- галдаа аша туһатай байха.

«Космос-954» гэжэ хэмэл одонной ниндлэгэ саг үргэлжэ адалган шэнжлэг- дэһэн, түхээрлэгүүдтэй эбдэрлэгтэй дашарамдуулан, адалгада бүри эршэмтэй болгоһон байгаа. Атмос- ферын нягта үе хулар хэмэл одонной орожо болохо лотон мэргэһээр тодорхойло- зорилго Залан жоолодог, тоолоон тодорхойлог цент- рэй урда табигданһан байна. Гэхэ зура гададын ямар нэгэн гүрэнэй газар дээрэ хэмэл одонной хандаран ша- таха ушарай тохөөлдохо бо- лоо һаань, тэрээн тухай уридшалан мэдээсэхэ гэжэ харалагдаһан байха юм.

«Космос-954» гэжэ хэмэл одонной ниндлэгэ саг үргэлжэ адалган шэнжлэг- дэһэн, түхээрлэгүүдтэй эбдэрлэгтэй дашарамдуулан, адалгада бүри эршэмтэй болгоһон байгаа. Атмос- ферын нягта үе хулар хэмэл одонной орожо болохо лотон мэргэһээр тодорхойло- зорилго Залан жоолодог, тоолоон тодорхойлог цент- рэй урда табигданһан байна. Гэхэ зура гададын ямар нэгэн гүрэнэй газар дээрэ хэмэл одонной хандаран ша- таха ушарай тохөөлдохо бо- лоо һаань, тэрээн тухай уридшалан мэдээсэхэ гэжэ харалагдаһан байха юм.

«Космос-954» гэжэ хэмэл одон дээрэ ямаршы хэблэгэ арганыгуй. Тэрээн дээрэ ядрна элшэ хүсэний би- шыхан түхээрлэгын бин байһан тушаа хэлсэл, дэл- хэй шадарин замбуулин замда тиймэ түхээрлэгтэй гар- галга уласхоорондын ёһо- гуримда зүршлэхгүй бай- на. Элшэ хүсэний нимэржү түхээрлэгүүдтэй хэмэл одонуд урда тэньшы СССР-тэ, мүн США-да шэ- гэнтэ бшэ лдгээдгэнэ байха. Замбуулин хэрэг- сэлнүүдые элшэ хүсөөр хан- галын тула ядрна түхэр- рэлгэ хэрлэглэгын шухала байһанинэй элгитэ. Юулаа гэхэдэ, нимэ түхэлэй элшэ хүсэ аласай эхэ арга бо- ломжотой ба замбуулинда улаан саг соо ниндлэгэ хан- галдаа аша туһатай байха.

«Космос-954» гэжэ хэмэл одонной ниндлэгэ саг үргэлжэ адалган шэнжлэг- дэһэн, түхээрлэгүүдтэй эбдэрлэгтэй дашарам

ЗАМАЙ ТЭМДЭГЛЭЛ

„МОСКВА МЭТЭ ХАЙХАН ГАЗАРАЙ ҮГЫЛ НАА...“

Хүн бүхэн холын аяншалдаг зорих, эрдэм мэдэсээ үргэхээ, үзэгдөөгүй газар дайда харахаа хүсэдэг ёһотой. Илангаяа харь гүрэнүүдэй байгуулга, хүн зонойн абари зан ажагуудайн заяг заршам ямаршье хүнэй ухаан бодол хүлгүүлхэ. Хилин саанахи түүхэтэ газарнууд...

даар һонирхоходоо, илматал Эхэ оронойгоо мүндэлэн түүһыс, совет ажабайдалайгаа ёһо турин хүсэд ойлгоно, мэдэрнэбди. Элдэб мэргэжлэдхэ бүридхэн бүлэг хүнүүд Франци руу зорьбогди. 12 үдэрэй туршада ургалжаһан энэ аяншалдаа 7 хото гороудуудар ябаа...

Хэл, ойлгогдоходол гэнэ. Владимир Ильич француз хүн зоной урда олон тоото эгэйдхэл уншанан, эндэх хүн зонтой дүтин нүхэд мэтээр танилсажа, юрын хөөрөлдөө эрхилжэ дуратай байһан. Энэ хадаа вождним наа хүн талын шэнжэ ша...

Түрэл вождингоо гэр байрынь нодөөрөө хараад, тэрэ үеһын тэмсэл тухай шэ хээрээ дуулаад байхадаа баясхаламнай хэлсэлгүй. Сэдхэхэй гүн балр сэвжэдэмэй сээглэн, агуухэ багшымнай дурасхааһе нагнаар мүнхэлэн, нодонэй сээгэ мэтэ гамнан, хадагалан байдаг юрын француз хүнүүдэ доро дохинобди. Тингэжэ манай аяншалгаһе түгэсхэлдөө хүрөөб.

Энэ орондоо бусалган дээрэ ородой суута поэт В. Маяковский хэлээн үгэнүүд ухаандинэй эрьсэдэ һониннь гайхалгүй: «Москва мэтэ хайхан газарай үгыл наа, Парижа ажагуужа, заатагүй наһаа хорооһол хэм...» Тон лэ зүб үгүүлэ хэ.

С. ОЧИРОВ, врач.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Бухенвальда зорюулагдан хүшөө. 2. Версалин ордон. 3. Жанна Д'Аркын талмай.

Авторай фото.

МАНАЙ СЛОВА

(ханалжа, дурагд)

Гражданин — эрхэтэй; граждан Советского Союза — Советскэ Союзай эрхэтэй; равноправие граждан всех рас и национальностей — элдэб аһнэ шарайта ба элдэб үндэнэ яһанатай эрхэтэдэн тэгшэ эрхэтэй байлдаг. Гражданский — граждан, доторой, эрхэтэй; гражданская война — граждан (или: доторой) дайн; гражданский долг — эрхэтэй үйлэ; гражданские законы — эрхэтэдтэ хабаатан хуулинууд; гражданский кодекс — граждан кодексы; Гражданский — асар ехэ, маша ехэ, хүртэ ехэ; гражданская программа — вышенин народнодо блага, состояния — арад зоной ажана байдал һайжаруулжа асар ехэ программа; гражданское строительство — хүртэ ехэ барилга.

Гранит — адли шахуу болохо; местничество, сплюнь и рядом граничащее с анархизмом — гансал өөрһингөө нотагай талыс хараха ябадаг олон ушарта эмхи гуримгүй ябадалтай адли шахуу болодог. Грань — 1) илгаа; стирание национальных различий значительно более дительный процесс, чем стирание классовых граней — үндэнэ яһатай даа хоорондох илгаан аинуудай хоорондын илгагдан орхоодо бүри үни удаан саг соо байха юм; 2) туйл; оказаться на грани национальной катастрофы — национальна хосорлодо орохын туйдаа хүрэхэ; Гроза — аадар сахилгаан; над миром проносятся великая очистительная гроза, знаменует весну человечества — агуухэ сүлөөлэлтэн аадар сахилгаан буужа, хүн түрэлтэнэй ахарыс бұхы дэлхэйдэ түхөөнэ; Грозить — аюул тохболдуула; новая война грозит человечеству небывалыми жертвами и разрушениями — шэнэ дайн хүн түрэлтэнэ үзэгдөө дуулаагүй хойлод болон эбдэрэл һандарлада оруулжа аюул тохболдуулжа; Грозный — тохболдохо байһан; «Грозный как катастрофа и как с ней бороться» — «Тохболдохо байһан хосорол ба тэрэнтэй хайшан гэжэ тэмсэхэ».

Громоздкий — айна бута сохихо, бута нэрвэхэ; промты вратов — дайсадыс хамна бута сохихо. Грубый — бүүдүүлг, бүүдүүлг шэрүүн, дайдагүй бүүдүүлг, бүүдүүн түлэбнэй; грубо попрание нелицепетности — һунгаһадай дурасхаһе бүүдүүлгээр дайна; грубый ответ — бүүдүүлг шэрүүн хари; грубо ложь — дайдагүй бүүдүүлг худал; грубый подсел — бүүдүүлг түлэбнэй тооложо гаргалга; грубо говор — бүүдүүлг түлэбнэй хэлхээдэ; Грубопраздный — ашаа...

Гуманизм — аюул тохболдуула; новая война грозит человечеству небывалыми жертвами и разрушениями — шэнэ дайн хүн түрэлтэнэ үзэгдөө дуулаагүй хойлод болон эбдэрэл һандарлада оруулжа аюул тохболдуулжа; Грозный — тохболдохо байһан; «Грозный как катастрофа и как с ней бороться» — «Тохболдохо байһан хосорол ба тэрэнтэй хайшан гэжэ тэмсэхэ».

Громоздкий — айна бута сохихо, бута нэрвэхэ; промты вратов — дайсадыс хамна бута сохихо. Грубый — бүүдүүлг, бүүдүүлг шэрүүн, дайдагүй бүүдүүлг, бүүдүүн түлэбнэй; грубо попрание нелицепетности — һунгаһадай дурасхаһе бүүдүүлгээр дайна; грубый ответ — бүүдүүлг шэрүүн хари; грубо ложь — дайдагүй бүүдүүлг худал; грубый подсел — бүүдүүлг түлэбнэй тооложо гаргалга; грубо говор — бүүдүүлг түлэбнэй хэлхээдэ; Грубопраздный — ашаа...

Гуманизм — аюул тохболдуула; новая война грозит человечеству небывалыми жертвами и разрушениями — шэнэ дайн хүн түрэлтэнэ үзэгдөө дуулаагүй хойлод болон эбдэрэл һандарлада оруулжа аюул тохболдуулжа; Грозный — тохболдохо байһан; «Грозный как катастрофа и как с ней бороться» — «Тохболдохо байһан хосорол ба тэрэнтэй хайшан гэжэ тэмсэхэ».

Громоздкий — айна бута сохихо, бута нэрвэхэ; промты вратов — дайсадыс хамна бута сохихо. Грубый — бүүдүүлг, бүүдүүлг шэрүүн, дайдагүй бүүдүүлг, бүүдүүн түлэбнэй; грубо попрание нелицепетности — һунгаһадай дурасхаһе бүүдүүлгээр дайна; грубый ответ — бүүдүүлг шэрүүн хари; грубо ложь — дайдагүй бүүдүүлг худал; грубый подсел — бүүдүүлг түлэбнэй тооложо гаргалга; грубо говор — бүүдүүлг түлэбнэй хэлхээдэ; Грубопраздный — ашаа...

Гуманизм — аюул тохболдуула; новая война грозит человечеству небывалыми жертвами и разрушениями — шэнэ дайн хүн түрэлтэнэ үзэгдөө дуулаагүй хойлод болон эбдэрэл һандарлада оруулжа аюул тохболдуулжа; Грозный — тохболдохо байһан; «Грозный как катастрофа и как с ней бороться» — «Тохболдохо байһан хосорол ба тэрэнтэй хайшан гэжэ тэмсэхэ».

ФРАНЦИ... Бұхы дэлхэйн хүн түрэлтэндэ мэдэжэ болон Парижскэ Коммуна тухаа нэн түрүүн тогтолотой. XIX зуун жэлдэ болон үйлэ хэрэгүүдэй дурасхаал мүнхэлэн Пер-Лашез кладбины (хүүр) эндэ бин юм. Хэди зуугаад түрүү үзэл бодолтой хүнүүд эндэ онсолон нэрлэбэл, Онор де Бальяк, Эжен Потье, Морис Торез ба бусадшье мэдэжэ хүнүүд эндэ хэтын нойроор нойрсоно.

Тэдэнэр совет аяншадта хүндэмүшэ сохихоор хандажа, һанал бодохоо хубалдаха дуратай байгаа нэн. Европаны арадуудыс, онсолон энэһе гүрэнэй яһантанин фашизмнын хара муухай һабарһаа сүлөөлсэхэ хэрэгтэ совет сэргэшдэй оруулган хубита тухай олонхын хөөрөнэ. Үндэр һаһатайшуулынь баатар габябата орд сэргэшд тухай дурсажа, мание тон хүндэмүшэ ёһоор угтаа бэлэй. Мантай хөөрэлдэнэ дайнэй ветеранай нодонэй совет сэргэшдтэ Эхэ оронинь сүлөөлсэхэнэй түлөө баярта мэдэрэлэй нелбоһоной мэлмэрхыень эрхэ бэш обороноо мүнөөһе һананам...

Парижскэ Сталинградтай талмай бин юм. Энэ талмай дунда Илалтын модон таригданхай. Жэл бүри майн 9-д, энэ модоной һабаржа байхада, тэндэ үнгэрһэн дайнада хабаадасгаһад суглардаг. Ээрлиг эээрхэгшдтэ эсэргүүсэн бодоһон 75 мянган француз патриотууд эрхэ сүлөөгэй түлөө ами наһаа үгһэн юм. Тэдэнэй болон совет сэргэшдтэ дурасхаал эндэ нагнаһаар сахилдаг юм. Монтепуль хотодо хүдэлмэришдэй хүдэлөөнэй түү...

Хүндэмүшэ сохихоор хандажа, һанал бодохоо хубалдаха дуратай байгаа нэн. Европаны арадуудыс, онсолон энэһе гүрэнэй яһантанин фашизмнын хара муухай һабарһаа сүлөөлсэхэ хэрэгтэ совет сэргэшдэй оруулган хубита тухай олонхын хөөрөнэ. Үндэр һаһатайшуулынь баатар габябата орд сэргэшд тухай дурсажа, мание тон хүндэмүшэ ёһоор угтаа бэлэй. Мантай хөөрэлдэнэ дайнэй ветеранай нодонэй совет сэргэшдтэ Эхэ оронинь сүлөөлсэхэнэй түлөө баярта мэдэрэлэй нелбоһоной мэлмэрхыень эрхэ бэш обороноо мүнөөһе һананам...

ХҮН БА БАЙГААЛИ

АНГУУДАЙ ҮБЭЛЭЙ АМИДАРАЛ

Эхэй хүн январь наһаагад «борилоогой алхам» нэмжэ, хүйтэн улам шагнадаг гэжэ. Байгал шадар зарим үдэш, үгтөө гүүр 35-40 градус, бүри хөөршье хүйтэрдэг байна. Барын һүүлээр Байгал даһай мүйлөөр хушгандана. Ой тайгын ан гүрөөл, шулуу шонхорто эгээл бэрхэтэй саһын — үбэл болон. Шулууд энэ үдэс эхээр дааража, эдихэ юумээр дуталдажа ядарна. Хүхэ бұха, шисгалдай, шаагай болон турлагууд хуруин тосхоһуудта дүтэлжэ, айлга газагуурхи үдөөдэй түүжэ амидарна. Гүнхэдэ хура, хүүдүүд хуруунай буурсаг суглуулжа хоолоно. Нойр, хура, хүүдүү, торхируунууд һүнийдөө саһан доро хөрокө хононо.

Ойдо саһан эхэ, хонжуа, агаар тунгалга. Нарһанай мүйшэр дээрэ тогтоһон саһан хоһоһо элдэб ангуудай дүрэс мэтээр, түсүүд дээрэ тогтоһон саһан томо саһан хархяг мэтээр харгада. Эгээл энэ үдэ ангуудай нэхы нэмжэ хүсэхүй. Хархягда ошгон ялазладаг елэн хара ноһотой булган «шарууль» бэдржэ, цүхэнһөө хоһуур зайтуултана. Энэ габшайг шуран арһанатай шандага, хэрмэ, хулгана болон саһан доро хонодог хура, хүүдүүд барижа эднэ. Хүдэршье даһралдаа һаа, дээрнэ саб буужа, гүрээһе таһа хаазна унагадаг. Һалхи шурганай буухада, булган хэдэн үдэр хүнхонөө гаршгүй.

Урид суглуулжа ноосолһон юумэс эднэ хэбтэдэг. Хэрмэн модоной хүнды болон элдэб мүйшэрүүдээр хэһэн дүлахан хуриг соо, гоо эхэһи сага үнгэрэнэ. Үгтөөһүй хүйтэн жабарай буурахаһаар хэрмэн хуриһаа гаржа, һагагархан һүүрэдэ һаһадаг, арбагархан һабарнуудаһаа үнэ ноһоһо сэрбэлдэг. Модонһоо буужа, һамартаа ноуһан һамарай борбоһотой, хатаһан һархягуудаа бэдрэхэе ошоно. Хэрмэнэй арһан эгээ мүнөө һайн шаһартай болоһой. Хөөршын үдхэн, ноһоһонинь ута. Ангуушад мүйрөөрн дахажа, хуриһаанай гаргажа бүүдэдэг гэжэ. Олонхи ушарта нэгэ модонһоо хөөр хэрмэн бариғдана. Ойдо саһанай эхээр оройон газарта хэрмэшэ ноһой дахуулжа аргагүй байдаг.

Январь наһада шонин ороон эхилжэ, энэ арһанатай таба-зургаагаараа һубарилдан зайгуулжа захална. Эрэ шононууд үзэгшөөнө буулагдажа, улаа майхай болотороо наһалдана. Энэ до бөө хүсэжэ, шадалтай болонһон лэ шонно бэшнэ намнажа, үлгэһэнэ нэгэ бүлэ болодог байха юм. Шононууд агнуурин аһахиды горигоһон хонидол ушаруулна. Үбэлэй үдэ эдэ арһанатай гүрөөһа илангаяа олоор барижа. Бугаһуудыс боорлон намнажа, хабсагаһаа халана. Энэл ушарһаа хабсагаһи хаягаар ангай лһан эбэр олоороо хэбтэдэг гэжэ. Эгээл энэ...

Хандагаһууд улаһанатай бүүтү шадхэ соо, эхэһи ушарта гол горхонуудай эхиндэ байрлана. Энэ туран үбэлдөө бургаһанай мүйшэр жэжэ улаһанай мүйшэр эднэ. Ута хүлтэй ханда гүрээһе саһанда төгтоһон дуратай газарта хүржэ бэлһэнэ. Тэдэнэй томо эбэр мүн лэ үбэлэй дунда һара болохо январь соо унадаг.

Буганууд хандагаһууднаа нэгэ бага ондоотой, бүүдүүн хүүдүнэй мүйшүүд олоһорно. Энэ арһанатай нэгэ хэн хүнни туршада арбаад километртэ агнажа гүйжэрхидэг. Бүүдүүн хүүдүн худай ажадыда туһатай ами тудай нэгэн болон. Энэ арһанатай нэгэ жэлэй туршада хэдэн зуугаад хулгана, зумбараһуудыс хюдаха шадалтай. Жэшээхэдэ, үбэлдөө бүүдүүн хүүдүүн эшөөндэ байһан зумбараһуудай нүхэндэ сүмэрэн орожо, доһоһо байһиладис барижа эдидэг. Саһалан ябаа һаа, хулгана, зумбараһуудыс барижа, нэгэ газарта суглуулна ноосалдэг гэжэ.

Сайн шуурғанда туулагдаһан туруута ангууд үндэр газарһаа үбэлһингөө бэлшээрнэ бүүнхай. Бодоһон гаһинууд һамаар борбоһоһо гойнуудыс бэдржэ, хуша модотой газарта байрлана. Жүйтэй үдэ гаһинууд хэдыгээрэ, сугларан, модоной мүйшэр, хуурай хагдаар хөбтэй хэжэ хононо. Ээрлиг гаһинуудай ороон һаяһаг дүржэ. Ороон үдэ хада ралдажа, шархатаһан азарга гаһинууд хүрһөөһе амайаран, шадал хүрхээгээ заһана.

Хандагаһууд улаһанатай бүүтү шадхэ соо, эхэһи ушарта гол горхонуудай эхиндэ байрлана. Энэ туран үбэлдөө бургаһанай мүйшэр жэжэ улаһанай мүйшэр эднэ. Ута хүлтэй ханда гүрээһе саһанда төгтоһон дуратай газарта хүржэ бэлһэнэ. Тэдэнэй томо эбэр мүн лэ үбэлэй дунда һара болохо январь соо унадаг.

ШЭНЭ НОМУУД

Бурладай номой хэблэлэй хүдэлмэришдэд гоё һайхан, үгтэ зургуудар шимэглэлдэй хэдэн ном, альбом хэблэлэ гаргаһаар бэлдэжэ байһан. Р. А. Сержановтай «Улаан-Үдэ» гэдэн альбом үргэн нинтэ уншаншадтаһе, манай республикада аяншалгаһадаһе һонирхолтой байха. Юу бэлдэжэ, фотодокументүүдээр баян, урч хосхолтой малтай энэ альбом соо республиканын нислэжэ кото тухай тон һонирхолтойгоор бэшгэһэнэй. Мүһөнэй ажабайдал тухай мэдээлэл үгтэһэнэ гадна, түүһын баримтанууд дурдлагаһаа.

Бали һамартай Хлагта кото тухай А. П. Климовэй альбом мүн лэ хэблэдэ бэлдэжэ байһан. Тус хотын тухай дурасхаалта газарнууд тухай илангаяа һонирхон уншамаар.

Ю. БУДАЕВ, Бурладай номой хэблэлэй ахмад редактор.

ПРАКТИКАДА ГАРАБА

Зүүн-Сибирин гүрээһи соёлоно институтай 143 студентээр үбэлэй амаралтын һүүдээр дипломно практик, Кадага гаража, Хэжэнгын, Хурамаһанай, Захааминий аймаг ошоно. Манай институт Эдэһин, Кабанскын аймагуудыс шэфтэ абайхай юм. Ажаһуундай түрүүшүүт тухай фильм буудалһаа 4 дэх курсын студентүүд Эдэ, Кабанск ошоно. Эдэнэр кино-фото студентүүд Улаан-Үдэһи соёлой байшануудта, хуруулинуудта хүдэлжэ.

Театральна режиссёрнуудыс бэлдэдэг таһагай зарим шагнагдаба. Түгэсхэлэй наһанда эдэнэр ФРГ-гэй команданда 19:20 тоотойгоор шүүгдэ. Дэлхэйн чемпиоһонд манай спортсменүүд түрүүшынхэ нимэ ехэ амжалта туйлаһан байна. ГДР-эй түлөөлгшэд гурбадахи һуурида гараа.

ШАТАР. Эхэнэрүүдэй дунда дэлхэйн чемпиондад түгэсхэлэй наһанда хабаадаха эрхэдэ хүрэхэйн түлөө мурьсөөн Баруун Германин Бад-Киссингер хотодо боложо байна. Табадахи партидаа М. Чибурданиде А. Күшнире шүүжэ, 4:1 тоотойгоор түрүүлжэ ябана.

БАРНИДААН. США-гай ба СССР-эй суглуулгада мал командинуудай хоорондо дүрэ буулаалдаһын барилдагаар Баку хотодо үнгэрэгдэнэ хүрх ёһоной мурьсөөдэ манай барилдашад 10:2 тоотойгоор шүүб.

ТОВШОХОНООР

ФИГУРНА ХАЛТИРАЛ. А. Спортын энэ айлөөһөрөһөн чемпионат Францин Страсбург хотодо боложо дүрбэ. СССР-эй фигуристнууд энэ мурьсөөдэ хабаадахада, 12-һоо 6 медальта хүртөө. Совет арһануудай энэ чемпионатта байгаагыһе һань, манай спортсменүүд мэргэжэл шадбаритай бэлһана хандуула. Ирина Роднина болон Александр Зайцев хоёр-хоёргоор халтиралта дахнаа шалгаржа, алтан медальнар шагнагдаба. Ирина Европаны чемпионоты нэрэ солодо арбадаха хүртэһэн байна. Хатаршад Ирина Миноссева болон Андрей Миленков мүн лэ түрүү һуури ээлбэ. Владимир Ковалёв, Мариша Черкасова болон...

СӨГӨЙ ШАХРАЙ

Аталья Личичу болон Геннадий Карпоносос — мүнхэн, Елена Водорезова бронзо медальнар шагнагдаба. Энэ дахнаа шалгаржа, алтан медальнар шагнагдаба. Ирина Европаны чемпионоты нэрэ солодо арбадаха хүртэһэн байна. Хатаршад Ирина Миноссева болон Андрей Миленков мүн лэ түрүү һуури ээлбэ. Владимир Ковалёв, Мариша Черкасова болон...

М. ГЫЛЫКОВ, биолог-охотовед.

дөөлөгшэд Ян Хоффман, Аннетт Петч Европын чемпионод болобо. Эрхим бэрхэ фигуристнууд мартда Оттава хотодо үнгэрэгдэхэ дэлхэйн чемпионатта хабаадаха юм. ГАНДБОЛ. Олимпиксэ чемпионудыс СССР-эй эрэлшүүдэй суглуулгадал командын гандболистнууд Данида болон дэлхэйн түрүү һуури эзэлһын мурьсөөндэ мүнхэн медальнар...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-ҮДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор — 2-54-54, приёмная — 2-54-93, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганда — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства в быту — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, информации — 2-34-05, переводов — 2-54-93, писем в селькоры — 2-67-81, корректорская — 2-35-95, машинное бюро — 2-57-63, фотолаборатория — 2-33-61, отдел объявлений — 2-65-54.

Типография управления печати, полиграфия в составе Совета Министров Бурятии. Н-02523.